

Græsland og overdrevskrat

I græslandsvegetationen findes adskillige ret veldefinerede svampesamfund. I **tørt, ugræsset græsland** – som fx vejkanter – finder man et samfund af tørketolerante græsnedbrydere. De græssede marker i agerlandet kan opdeles i intensivt udnyttet **gødet agerland** – hvor der findes opportunistiske arter, som er tolerante overfor gødskning og eventuelt pløjning – og i ugødede, mere ekstensivt udnyttede **overdrev** – hvor man finder en lang række arter, der er følsomme over for gødskning, pløjning og andre forstyrrelser. Mindskes græsningen på et overdrev, vil det efterhånden gro til og danne et **overdrevskrat**.

Tørt, ugræsset græsland

I tørre vejkanter og lignende græsvegetation finder man et antal svampearter, som også vokser i græssamfund i den grå klit, fx børstefod (*Crinipellis scabella*)[▲], lille løg-bruskhat (*Marasmius scorodoni*) og hvid parasolhat (*Lepiota erminea*). Her findes desuden mange arter af bruskhat (*Marasmius*)[▲] og huesvamp (*Mycena*)[▲].

fig. 89B
s. 276
s. 274

Overdrev

Det typiske svampe-overdrev er en skrænt i en ko-, heste- eller fåregræsset mark, med en lidt tør og ikke alt for frodig (gødningspåvirket) vegetation[▲]. Svampesamfundet på overdrev er bestemt af jordbundens pH, overdrevets orientering i forhold til verdenshjørnerne samt af graden af gødskning og bearbejdning. Blandt karakterarterne er arter af vokshat (*Hygrocybe*)[▲], blåhat (*Entoloma* underslægt *Leptonia*), nonnehat (*Dermoloma*), køllesvamp (*Clavaria*, *Clavulinopsis*, *Ramariopsis*)[▲] samt arter af jordtunge (*Geoglossum*, *Microglossum*, *Trichoglossum*)[▲]. Overdrev er uhyre følsomme over for kunstgødning. Blot en svag tilførsel sætter sig øjeblikkelig spor, og det kan vare årtier, inden

fig. 157

s. 274

s. 254
s. 202

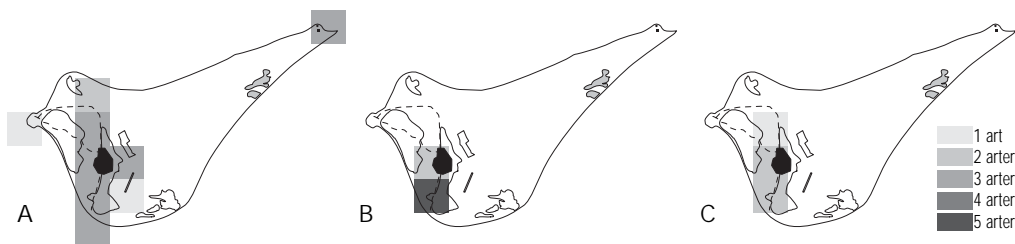

Fig. 156 – udbredelsen af tre samfund af græslandssvampe på Anholt. Ved et besøg på øen Anholt, hvor 15 mykologer i en kort periode registrerede svampenes forekomst i 1 × 1 km kvadrater, sås samfundene af tørt, ugræsset græsland, gødet agerland og overdrev ganske tydeligt⁽¹⁸⁾. A: forekomst af børstefod (*Crinipellis scabella*), lille løg-bruskhat (*Marasmius scorodoni*) og hvid parasolhat (*Lepiota erminea*), der i udbredelse følger de tørre samfund i vejkanter samt i tørre plæner (bl.a. ved Fyrgården på østspidsen); B: forekomst af liden vokshat (*Hygrocybe insipida*), papegøje-vokshat (*H. psittacina*) samt arter af køllesvamp (*Clavulinopsis*, *Ramariopsis*), der viser skrænten med øens eneste ugødede overdrev; C: forekomst af arter af glanshat (*Panaeolus*), der forekommer mere diffust i det gødede agerland.

Fig. 157 – overdrøv. Et godt, ekstensivt græsset overdrøv med spredt opvækst af tjørn (*Crataegus*).

fig. 157

området får sin oprindelige funga tilbage. Derfor er de bedste overdrøv i reglen meget velafgrænsede habitater, der gerne findes på stejle skrænter hvor pløjning og kørsel med maskiner er vanskelig, og hvor jordbunden derfor får lov at passe sig selv.

Jordbunden i det typiske overdrøv er svagt sur til neutral (pH 4-6,5). Enkelte overdrøv udmærker sig imidlertid ved at være mere basiske (pH 7-8,5), og her kan man finde en særlig rig funga, der er karakteriseret ved kalkelskende overdrøvsvampe, som spidspuklet vokshat (*Hygrocybe persistens*) og grøngul rødblad (*Entoloma incanum*). Også usædvanligt sure og næringsfattige overdrøv er karakteriseret mykologisk, bl.a. ved arterne mønje-vokshat (*H. miniata*) og brusk-vokshat (*H. laeta*).

Overdrøvene var blandt de første habitater, hvor man forsøgte at bruge svampene som indikatorer for særlig værdifulde lokaliteter. Der er opstillet et system, der baserer sig på antallet af vokshattearter: Er der 1-3 arter, er lokaliteten uden større betydning, 4-8 arter påviser en lokalitet af lokal betydning, 9-16 arter giver en lokalitet af regional betydning, og er der endelig over 16 arter, har man en lokalitet af national betydning_(1,23).

Fra overdrøv til overdrøvskrat

fig. 157

Hvis et overdrøv får lov at ligge uden eller med svag græsning, vil det først få en høj græs- og urtevegetation og siden gro til i krat. Under disse tilgroningfaser vil svampesamfundet ændre sig. I den første fase med højere vegetation kan der periodevis optræde mange frugtlegemer fra arter i det bestående svampesamfund. Dette kan skyldes, at vegetationen giver læ, og dermed højere fugtighed, hvilket er gunstigt for produktionen af frugtlegemer. Efterhånden som lokaliteten gro til i krat, ændrer svampefloret sig imidlertid fra at være domineret af

Boks 158 – karakter- og indikatorarter for græsland og overdrev

Overdrev og overdrevskrat

KARAKTERARTER:

arter af vokshatte (*Hygrocybe*)

arter af blåhat (*Entoloma* undersl. *Leptonia*)

brusk vokshat (*Hygrocybe laeta*) – sure overdrev

INDIKATORER FOR SÆRLIG VÆRDIFULDE LOKALITETER:

> 7 arter af vokshatte (*Hygrocybe*)

> 2 arter af køllesvampe (*Clavulinopsis* m.fl.)

> 5 arter af blåhatte (*Entoloma* underslægt *Leptonia*)

spidspuklet vokshat (*Hygrocybe persistens*) – kalkoverdrev

grøngul rødblad (*Entoloma incanum*) – kalkoverdrev

Tørt, ugræsset græsland

KARAKTERARTER:

børstefod (*Crinipellis scabellata*)

lille løg-bruskhat (*Marasmius scorodonius*)

Græsplæner

KARAKTERARTER:

elledans-bruskhat (*Marasmius oreades*)

mark-champignon (*Agaricus campester*)

karbol-champignon (*Agaricus xanthoderma*)

høsløtsvamp (*Panaeolus foenicicii*)

flad støvbøld (*Vascellum pratense*)

gulhvid huesvamp (*Mycena flavaalba*)

Gødet agerland

KARAKTERARTER:

mark-champignon (*Agaricus campester*)

mark-parasolhat (*Macrolepiota excoriata*)

arter af glanshat (*Panaeolus*) – især stærkt gødede marker

almindelig gulhat (*Bolbitius titubans*)

– især stærkt gødede marker

vokshatte og blåhatte, til at være præget af fx køllesvampe og kratvokshatte (*Camarophyllopsis*). Er jordbunden basisk, kan der forekomme et meget rigt samfund med bl.a. arter af rødblad-underslægten *Pouzarella* samt af køllesvampe som den ugrenede kødrød køllesvamp (*Clavaria incarnata*) og de grenede violet køllesvamp (*Ramariopsis pulchella*), udspærret køllesvamp (*Clavulinopsis subtilis*) og *C. microspora*₍₁₀₎. Svampesamfundet i krattilvoksede overdrev har meget til fælles med samfundet i **skovmoser og muldkrat**.

s. 144

Gødet agerland og græsplæner

Meget græsland dyrkes intensivt, bl.a. med pløjning og tilførsel af natur- eller kunstgødning. Her fremkommer et svampesamfund af mere eller mindre opportunistiske arter med stor tolerance over for fosfor (P) og nitrat (N), fx arter af champignon (*Agaricus*) – som ager-champignon (*A. arvensis*) og mark-champignon (*A. campester*) – og arter af hjelmhat (*Galerina*). Der forekommer desuden mange arter af støvbolde (*Calvatia* m.fl.) samt bovister (*Bovista*). Hvor påvirkningen af ekskrementer fra kreaturerne er særlig massiv, finder man desuden arter af glanshat (*Panaeolus*) samt almindelig gulhat (*Bolbitius titubans*). Direkte på halvt opløste kokasser forekommer et overgangssamfund til de egentligt coprofile svampe, med fx halvkugleformet bredblad (*Stropharia semiglobata*) og almindelig glanshat (*Panaeolus sphinctrinus*).

s. 282

s. 284, 284

s. 92

fig. 285B

fig. 277A

På græsplæner i haver, parker og på kirkegårde findes et meget lignende samfund, hvor man bl.a. finder mark-champignon (*Agaricus campester*), karbol-champignon (*Agaricus xanthoderma*), elledans-bruskhat (*Marasmius oreades*), gulhvid huesvamp (*Mycena flavaalba*), rosa fagerhat (*Calocybe carnea*), høsløtsvamp (*Panaeolus foenicicii*), plæne-hjelmhat (*Galerina laevis*) og flad støvbøld (*Vascellum pratense*). Er der gamle, ektomykorrhizadannende træer til stede graderer samfundet over i **parkskov**. På muldrige habitater finder man desuden ofte et overlap med samfundet i **bøge- og ege-højskov på muldrig bund**.

s.140

s. 137